

Thessaloniki biennále: 7 of Contemporary Art

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ημερίδα

ΣΤΑΣΗ #1: Τέχνη και εργασία

Σάββατο 30 Νοεμβρίου 2019 | 11:00 – 16:30

MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης-Συλλογές Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης (εντός ΔΕΘ-HELEXPO, Θεσσαλονίκη), Αμφιθέατρο 'Ξανθίππη Χόιπελ'

Στόχος της εκδήλωσης είναι να τεθούν ζητήματα ιστορικά και θεωρητικά που αφορούν στις αντιλήψεις για την καλλιτεχνική εργασία στο πλαίσιο του καπιταλισμού, στις καλλιτεχνικές και επιμελητικές προσεγγίσεις και πρακτικές που αφορούν την τέχνη ως εργασία, καθώς και στις εργασιακές συνθήκες, στους στόχους και στις πολιτικές διεκδικήσεων των καλλιτεχνών και γενικότερα των εργαζομένων στον χώρο του πολιτισμού.

[Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, η γλώσσα των ομιλιών είναι η ελληνική]

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

11:00 - 11:10

Εισαγωγή: **Λουίζα Αυγήτα**, επίκουρη καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης του ΑΠΘ, μέλος της επιμελητικής ομάδας της 7^{ης} Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ - Εισηγήσεις

11:15 - 11:45

Danielle Child, αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης του Μητροπολιτικού Πανεπιστημίου του Μάντσεστερ

Reconsidering Contemporary Artistic Practice as a Condition of Labour.

[η ομιλία θα πραγματοποιηθεί στα αγγλικά]

Αυτή η διάλεξη θα έχει σαν αφητηρία μια ερώτηση που προέρχεται από το ίδιο το σκεπτικό της Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης: «τι σημαίνει να αναθεωρήσουμε την καλλιτεχνική πρακτική ως προϋπόθεση της εργασίας;». Μπορούμε να αρχίσουμε με το ερώτημα εάν η καλλιτεχνική πρακτική μπορεί να γίνει κατανοητή με προϋποθέσεις εργασίας; Η εργασία, όπως γνωρίζουμε, ενυπάρχει στον καπιταλισμό. Αποτελεί κεντρικό στοιχείο της παραγωγής κεφαλαίου· η εργασία δημιουργεί κέρδος. Πώς λοιπόν αυτό σχετίζεται με την καλλιτεχνική εργασία που ιστορικά εκλαμβάνεται ως μη παραγωγική εργασία (δηλαδή εργασία που δεν παράγει κέρδη μέσω της δημιουργίας πλεονάζουσας αξίας); Αν και μερικοί θα υποστήριζαν ότι η καλλιτεχνική εργασία παραμένει μη παραγωγική λόγω της σχετικής αυτονομίας της από την δεσπίζουσα παραγωγή, στη σύγχρονη εποχή τα κυρίαρχα μοντέλα εργασίας έχουν μετατοπιστεί. Η καπιταλιστική εκδοχή τώρα περιλαμβάνει ιστορικά μη παραγωγικές μορφές εργασίας (εργασία υπηρεσιών, καλλιτεχνικές, κοινωνικά αναπαραγωγικές και άυλες μορφές εργασίας). Η ομιλία αυτή συνεπώς διερωτάται τι συμβαίνει με τη σύγχρονη καλλιτεχνική πρακτική, όταν η ιστορικά μη παραγωγική (δηλαδή άυλη) εργασία γίνεται μια κερδοφόρα μορφή εργασίας κάτω από τον νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό;

Μπορεί η καλλιτεχνική πρακτική να γίνει τώρα κατανοητή ως προϋπόθεση του σύγχρονου εργατικού δυναμικού και, με τη σειρά του, ο καλλιτέχνης ως εργάτης;

11:45 – 12:15

Αρετή Αδαμοπούλου, αναπληρώτρια καθηγήτρια ιστορίας τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, **Λουίζα Αυγήτα**, επίκουρη καθηγήτρια ιστορίας της τέχνης του ΑΠΘ

Παρουσίαση του 7ου τεύχους του περιοδικού Κριτική+Τέχνη της AICA-Hellas με τίτλο «Τέχνη, Εργασία, Αγορά».

Το 7ο τεύχος του περιοδικού Κριτική+Τέχνη με τίτλο «Τέχνη, Εργασία, Αγορά» δημοσιεύθηκε τώρα μετά από πολλά χρόνια αναμονής. Ως επιμελήτριες του τεύχους, παρουσιάζουμε το σκεπτικό, τα κείμενα των συγγραφέων που φιλοξενούνται αλλά και το ιστορικό του τεύχους που θεωρούμε ότι έχει ενδιαφέρον στο πλαίσιο μιας συζήτησης για την εργασία στον χώρο του πολιτισμού. Συγγραφείς του τεύχους: John Roberts, Παναγιώτης Μπίκας, Λουίζα Αυγήτα, Sophie Hope, Αντζελα Δημητρακάκη, Ηρώ Κατσαρίδου, Θεανώ Ντόβα, Julian Stallabrass, Αρετή Αδαμοπούλου, Στέλλα Αναστασάκη και Μάρω Ψύρρα, Θανάσης Χονδρός και Αλεξάνδρα Κατσιάνη, και Ντένης Ζαχαρόπουλος (συνέντευξη).

12:15 – 12:45

Αλεξάνδρα Αντωνιάδου, διδάκτορας Ιστορίας της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου

Performance Delivery: Οικονομία της Εμπειρίας και Υποτίμηση της Καλλιτεχνικής Εργασίας.

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει την περιπλοκότητα της οικονομίας της performance art και τις συνθήκες εργασίας υπό τις οποίες είναι αναγκασμένοι να εργάζονται οι καλλιτέχνες. Μέσα από το χιουμοριστικό αλλά και αιχμηρό πρότζεκτ Performers Xpress της Αγγελικής Αυγητίδου και της Φωτεινής Καλλέ θα αναλυθεί η performance ως εμπειρία και εξειδικευμένη υπηρεσία και θα συζητηθεί η αδυναμία των καλλιτεχνών να επιβιώσουν οικονομικά από την καλλιτεχνική τους εργασία. Το συγκεκριμένο πρότζεκτ θα αποτελέσει έναυσμα για να συζητηθούν δύο σημαντικά και αντικρουόμενα ζητήματα σχετικά με τη σύνδεση της performance art και του μεταφορντισμού: 1) η υπερεκτίμηση της ζωντανής εμπειρίας και 2) η υποτίμηση της καλλιτεχνικής εργασίας. Μέσα από την ανάλυση της οικονομίας της εμπειρίας και της μεταμόρφωσης των οικονομολόγων James Gilmore and Joseph Pine, τα γραπτά της φιλοσόφου και θεωρητικού τέχνης Bojana Kunst πάνω στη σχέση του καλλιτεχνικού έργου και της καλλιτεχνικής εργασίας στον σύγχρονο καπιταλισμό και τις σκέψεις του φιλοσόφου και κοινωνιολόγου Maurizio Lazzarato πάνω στην άυλη εργασία, η παρούσα ανακοίνωση θα εξετάσει τις πρόσφατες αλλαγές στον τρόπο εργασίας των καλλιτεχνών της performance και τη σχέση των νέων συνθηκών με το μεταφορντιστικό μοντέλο παραγωγής.

12:45– 13:15

Ελπίδα Καραμπά, θεωρητικός τέχνης και ανεξάρτητη επιμελήτρια εκθέσεων

Καλλιτεχνικές πρακτικές και 'καταφατική ηθική' ως επιβίωση στη παγκοσμιοποιημένη οικονομία (του πολιτισμού).

Η παρούσα τοποθέτηση εξετάζει ως περίπτωση μελέτης τη σύσταση της Προσωρινής Ακαδημίας Τεχνών (ΠΑΤ) και του Συλλόγου Εργαζομένων στον Πολιτισμό (ΣΕΠ). Πρόκειται για δύο υβρίδια τα οποία επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στη σχέση της τέχνης με τα συστήματα γνώσης και την οικονομία του πολιτισμού. Τα υβρίδια αυτά είναι γέννημα του ύστερου γνωσιακού καπιταλισμού και της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Η σύσταση τους αφορά τη συγκρότηση μια δομής, επαναφέροντας το ζήτημα της θέσμησης και των θεσμών

και της θέσης μας ως προς αυτούς, ως κεντρικού στη συζήτηση για το πώς μπορούμε να κάνουμε τέχνη σήμερα και πώς αντιλαμβανόμαστε τις εαυτές μας ως εργασιακά υποκείμενα της πολιτιστικής βιομηχανίας. Στη συγχώνευση της τέχνης με τον ακτιβισμό-από την οποία έχει προκύψει ο τρέντι όρος *artivism*, μπορεί κανείς να αντιπροτείνει την σύμπλευση της τέχνης με τον ακτιβισμό, τον συνδικαλισμό ή με περιοχές στις οποίες νέα, αχαρτογράφητα και αταξινόμητα υποκείμενα αναδύονται, μέρος των οποίων είναι και τα υποκείμενα της άυλης εργασίας (για τα υποκείμενα αυτά και τον έλεγχο τους ανταγωνίζονται ποικίλες δυνάμεις, για το αν θα εγγραφούν τελεσίδικα και αμαχητί στον καπιταλισμό ή αν κάποιες αναπάντεχες κινήσεις τους θα αιφνιδιάσουν και θα διαρρήξουν κάποιες από τις σταθερές του, καθιστώντας όλο και πιο ηχηρούς τους τριγμούς). Στη σύσταση δομών, οι οποίες συνδυάζουν το συμβολικό με το διαμεσολαβημένο, το κυριολεκτικό με το τακτικό εξετάζεται η τέχνη στη συγκεκριμένη, εντοπισμένη (*situated*), κοινωνική και οικονομική συνθήκη, επιζητώντας μια 'καταφατική ηθική' μέσα σε αυτή, καθώς οι διεκδικήσεις μέσα στο πεδίο της τέχνης δεν αφορούν μια εσωστρεφή πολυτέλεια. Το πεδίο της τέχνης είναι ένα πεδίο του οποίου οι υλικές παράμετροι είναι εξίσου πραγματικές με όλα τα άλλα πεδία.

13:15 – 13:45: συζήτηση με το κοινό

Διάλειμμα

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ – Παρεμβάσεις

14:15 – 14:35

Εύα Μελά, πρόεδρος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας (ΕΕΤΕ)

14:35– 14:55

Νικόλαος Σταυρακαντωνάκης, γραμματέας της Ένωσης Ελλήνων Χαρακτών (ΕΕΧ)

Η ΕΕΧ εκπροσωπεί σήμερα περίπου 60 ενεργούς χαρακτες που επέλεξαν να δραστηριοποιηθούν ομαδικά για να φτιάξουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ώστε να λειτουργήσουν εικαστικά και εμπορικά. Στο ατομικό επίπεδο, διαπιστώνεται ότι, κατά τεράστια πλειοψηφία, η τέχνη δεν τρέφει τον καλλιτέχνη. Ανάγκη του είναι λοιπόν να βρει βιοποριστική δραστηριότητα η οποία τον βαραίνει και χρονικά και ψυχολογικά, χωρίς, τις περισσότερες φορές, να του δώσει χρηματική ευκολία στην άσκηση της τέχνης του. Τα τελευταία 30 χρόνια της δραστηριότητας της, η ΕΕΧ σκοντάφτει και εκείνη στην έλλειψη πόρων. Η έλλειψη πολιτιστικής πολιτικής δίνει στις κρατικές χρηματοδοτήσεις ένα χαρακτήρα εξαιρετικά αβέβαιο που εμποδίζει κάθε σοβαρό προγραμματισμό. Το εμπορικό πεδίο της τέχνης είναι χαοτικό ή, συγκεκριμένα για την χαρακτηριστική, ανύπαρκτο. Ως τόσο, η ΕΕΧ είναι από τους δραστηριότερους φορείς του καλλιτεχνικού γίγνεσθαι της Ελλάδας: διοργανώνει τουλάχιστον μια μεγάλη έκθεση κάθε χρόνο, κάθε 3 χρόνια ένα φεστιβάλ που μαζεύει περίπου 20 εκθέσεις από την Ελλάδα και το εξωτερικό και συνεργάζεται με μεγάλους και σοβαρούς φορείς, ξένοι και μη.

15:00 – 15:20

Κωνσταντίνος Παλιάν, πρόεδρος του Συλλόγου Καλλιτεχνών Εικαστικών Τεχνών Βόρειας Ελλάδας (ΣΚΕΤΒΕ)

15:20 – 15:40

Άννα Δεσποτίδου, επίκουρη καθηγήτρια Εμπορικού Δικαίου του ΑΠΘ, Νομική σύμβουλος MOMus

Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μισθωτών/"εξαρτημένων" δημιουργών (άρθρο 8 Ν. 2121/1993).

Η σύντομη παρέμβασή μου αναφέρεται στην κατανομή των οικονομικών και ηθικών δικαιωμάτων που απορρέουν από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας μεταξύ εργοδοτών

που απασχολούν «δημιουργούς» (= δημιουργούς πρωτότυπων έργων) και εργαζομένους, οι οποίοι δημιουργούν έργα στο πλαίσιο της εργασίας τους ή, συγκεκριμένα, την εκτέλεση της σύμβασής τους (ο ορισμός παρέχεται).

Σε αυτό το πλαίσιο, θα επικεντρωθώ στο Αρθ. 8 του Νόμου περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Ν. 2121/1993), σύμφωνα με τον οποίο «όταν ένα έργο δημιουργείται από έναν εργαζόμενο κατά την εκτέλεση μιας σύμβασης εργασίας, ο αρχικός κάτοχος των οικονομικών και ηθικών δικαιωμάτων στο έργο αυτό είναι ο συντάκτης (του έργου). Εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση, μόνο τα οικονομικά δικαιώματα που είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού / του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης μεταφέρονται αποκλειστικά στον εργοδότη» [ειδική εφαρμογή της θεωρίας του σκοπού / του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης άρθρ. 15 παρ. 4), που εξυπηρετεί την προστασία των συμφερόντων του συγγραφέα, ως το ασθενέστερο μέρος του].

Επιπλέον, θα συζητήσω τη διαφορετική νομοθετική μεταχείριση μεταξύ των συγγραφέων / εργαζομένων που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα, αφενός (παρ.1), και εκείνων που δημιουργούν έργα υπό οποιαδήποτε εργασιακή σχέση του δημόσιου τομέα, αφετέρου (παρ. 2) και θα τονίσω το γεγονός ότι, σε κάθε περίπτωση, τα λεγόμενα ηθικά δικαιώματα (όπως τα δικαιώματα πατρότητας και ακεραιότητας) παραμένουν στον συντάκτη και μπορούν να ασκηθούν από αυτόν ανά πάσα στιγμή, εφόσον είναι αναπαλλοτρίωτος.

Τέλος, θα σχολιάσω την ουσιαστική διαφορά που υπάρχει μεταξύ των διατάξεων του Ελληνικού Νόμου περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, που ισχύουν για έργα των εργοδοτών, είτε στον ιδιωτικό είτε στον δημόσιο τομέα, και το δόγμα "εργασία που γίνεται για μισθωτή εργασία", που έχει εξελιχθεί στο πλαίσιο του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων των ΗΠΑ. Θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια «διαφορά» που αντικατοπτρίζει τη φιλοσοφία «βαθιά ριζωμένων» ανισοτήτων μεταξύ των νομικών συστημάτων περί πνευματικής ιδιοκτησίας της κοινής και της διεθνούς νομοθεσίας, η οποία είναι πιο συγγραφική/ανθρωποκεντρική.

15:40 – 16:00

Αθηνά Ιωάννου, Project manager της Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

Τα «χαμένα έργα».

Πώς ορίζεται η εργασία, πως ορίζεται η τέχνη και τι συμβαίνει όταν αυτά τα δύο συμβαίνουν μαζί. Παρουσίαση περιπτώσεων ανάθεσης παραγωγής καλλιτεχνικών έργων με πραγματικά δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσα από την υλοποίηση της 7ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης.

16:00 – 16:30: συζήτηση με το κοινό

www.thessalonikiennale.gr

www.momus.gr

Thessaloniki biennále:7 of Contemporary Art

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
HELLENIC REPUBLIC - MINISTRY OF CULTURE & SPORTS

MOMus
ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
HELLENIC REPUBLIC - MINISTRY OF CULTURE & SPORTS

MOMus ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ –
ΣΥΝΕΡΓΕΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΦΟΡΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Ε.Π. Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

PARTNER

NEON

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

makthes.gr

T. TyposThes.

culture now.gr